

## Research Paper

# Relationship Between the Early Maladaptive Schema and Social Networks Addiction Among Semnan University of Medical Sciences Students



Mehdi Kahouei<sup>1</sup>, Fatemeh Paknazar<sup>2</sup>, \*Masoumeh Alimohammadi<sup>3</sup>, Ghazaleh Mosayebi<sup>1</sup>

1. School of Allied Medical Sciences, Social Determinants of Health Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran.
2. Social Determinants of Health Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran.
3. Department of Psychology, Shahrood Branch, Islamic Azad University, Shahrood, Iran.



**Citation** Kahouei M, Paknazar F, Alimohammadi M, Mosayebi Gh. [Relationship Between the Early Maladaptive Schema and Social Networks Addiction Among Semnan University of Medical Sciences Students (Persian)]. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology. 2020; 26(2):228-239. <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.26.2.3146.1>

**doi** <http://dx.doi.org/10.32598/ijpcp.26.2.3146.1>



Received: 16 Jul 2019

Accepted: 02 Mar 2020

Available Online: 01 Jul 2020

### Key words:

Early maladaptive schema, Social network sites, Addiction, Students

## ABSTRACT

**Objectives** Early maladaptive schemas are self-destructive emotional and cognitive patterns that have been formed at the beginning of development and are repeated in life. Since early maladaptive schemas can be the most predictive of addiction and social networking addiction is also considered as an injury or complication. This study aimed to determine the relationship between early maladaptive schemas and social network addiction among students.

**Methods** This cross-sectional study was performed on 350 students of Semnan University of Medical Sciences. In this study, Yang's Short Form Questionnaire and the questionnaire of social network s addiction based on mobile were used. Data were analyzed by the Chi-square test and logistic regression.

**Results** There were 186 (53.2%) students who had social network addiction. Of them, 215 (61.4%) had at least one early maladaptive schema. The gender of the woman (OR=0.35, P=0.021), age over 21 years (OR=0.56, P<0.001), the formation of the schema of recognition (OR=0.54, P=0.01) and the formation of the schema entitlement (OR=0.47, P=0.002) with the reduction and the formation of the schema of social isolation / emotional inhibition (OR=2.94, P=0.006) was accompanied with increasing of the chance of being addicted to social networks.

**Conclusion** The results showed that some of the individual characteristics and the formation of some of the schemas are associated with decreasing and increasing the chance of addiction to social networks.

## Extended Abstract

### 1. Introduction



Access to the Internet is increasingly easy due to advances in mobile technology and the prevalence of smartphones [1, 2]. Social Network Sites (SNSs) are virtual communities where users can create individual public

profiles, interact with real-life friends, and meet other people based on shared interests [3].

Compared to the general population, teenagers and students are the most frequent users of SNSs [4]. Kuss & Griffiths also found that between 55% and 82% of teenagers and young adults use SNSs regularly [5]. Kim and et al.'s study has shown that seeking friends, social support, information, and entertainment were found to be the most

### \* Corresponding Author:

Masoumeh Alimohammadi

Address: Department of Psychology, Shahrood Branch, Islamic Azad University, Shahrood, Iran.

Tel: +98 (912) 3321662

E-mail: alimohammadi.m1@gmail.com

significant motivations for SNSs usage in a sample of 589 undergraduate students [6].

Addiction to SNSs is an international issue with numerous Methods of measurement [7]. The transition from normal to problematic SNSs use occurs when SNS is viewed by the individual as an important (or even exclusive) mechanism to relieve stress, loneliness, or depression [8].

Tang & Koh's study showed that 29.5% of Singaporean college students possess SNS addiction [10]. Early maladaptive schema evolves in early childhood through negative experiences with key characters in one's life. Maladaptive schemas are the cognitive infrastructures that lead to the formation of irrational beliefs. Early maladaptive schema has a profound effect on thought, feeling, behaviors, and the way people interact with others [14]. Maladaptive schemas are not directly responsible for personality disorders, although, they increase one's vulnerability toward disorders [15]. Therefore, a hypothesis was formulated: there is a significant relationship between the early maladaptive schema and SNSs addiction.

Given the concerns outlined above, the present study attempted to find an academic answer to the above hypothesis. Such knowledge will also inform more effective intervention of problematic use of SNSs, and prevention of the development of addiction to SNSs among medical and allied health students.

## 2. Methods

This cross-sectional study was performed on medical and allied medical science students of Semnan University of Medical Sciences in 2019. Sampling was done by stratified random. The sample size was 384 people based on the Cochran formula. In this study, Yang Schema Questionnaire and Mobile-based Social Network Addiction Questionnaire were used as data collection tools.

## 3. Results

A total of 215 students (61.4%) had at least one early maladaptive schema, while 135 (38.6%) had no maladaptive schema. The mean score of early maladaptive schemas for students was  $188.22 \pm 41.66$  and 45 (12.9%) of them had a

**Table 1.** Association between early maladaptive schemas items and addictive initiatives to mobile social networks in terms of crude and adjusted odds ratio (OR)

Variables	No. (%)		Simple Model		Multiple Model		Reduced Model			
	Healthy Users	Addicted Users	Crude OR	P	Adjusted OR	P	Adjusted OR	95%CI		P
								Lower	Upper	
Sex (Female)	124 (75.6)	95 (51.1)	0.33	<0.001	0.37	<0.001	0.35	0.215	0.58	<0.001
Age (>21)	64 (40.2)	51 (27.4)	0.56	0.016	0.55	0.019	0.56	0.35	0.91	0.021
Failure	1 (0.6)	4 (2.2)	2.14	0.022	1.43	0.336	-	-	-	-
Social Isolation	2 (1.2)	994.8)	2.24	0.026	2.88	0.011	2.94	1.36	6.37	0.006
Emotional deprivation	15 (9.1)	31 (16.7)	1.22	0.454	-	-	-	-	-	-
Defectiveness	8 (4.9)	11 (5.9)	1.60	0.036	1.12	0.671	-	-	-	-
Draw attention	34 (20.7)	25 (13.4)	0.55	0.007	0.54	0.014	0.54	0.33	0.86	0.010
Clutter	9 (5.5)	16 (8.6)	1.17	0.565	-	-	-	-	-	-
Detachment	11 (6.7)	16 (8.6)	1.45	0.179	0.99	0.999	-	-	-	-
Vulnerability to harm	9 (5.5)	16 (8.6)	0.76	0.330	-	-	-	-	-	-
Self-sacrifice	7 (4.3)	11 (5.9)	1.90	0.024	1.64	0.144	1.68	0.90	3.16	0.102
Punishment / unfair standards	37 (22.6)	28 (15.1)	0.067	0.080	0.68	0.147	-	-	-	-
Merit	51 (31.1)	33 (17.7)	0.48	0.001	0.52	0.009	0.47	0.29	0.76	0.002
Mistrust	34 (20.7)	36 (19.4)	1.007	0.975	-	-	-	-	-	-

score higher than average. The mean (or median) score for all domains (except the guided by others/attention) in students with addiction to social networks was higher so that the difference in the scheme of detachment and exclusion ( $P=0.004$ ), guided by others ( $P=0.024$ ), and self-regulation and impaired performance ( $P=0.002$ ) were significant. The female gender ( $OR=0.35$ ,  $P=0.021$ ), age over 21 years ( $OR=0.56$ ,  $P<0.001$ ), the formation of the schema of recognition ( $OR=0.54$ ,  $P=0.01$ ), and the formation of the schema entitlement ( $OR=0.47$ ,  $P=0.002$ ) with the reduction and the formation of the schema of social isolation/emotional inhibition ( $OR=2.94$ ,  $P=0.006$ ) was accompanied with increasing of the chance of being addicted to social networks.

#### 4. Discussion

The results of this study, on the one hand, showed that social network addiction is a complex phenomenon that is related to psychological, social, and cultural factors; on the other hand, it showed the depth and complexity of early maladaptive schemas in challenges and phenomena among young people, especially students. Given the emergence of new technologies in the future, these results enable us to further root out future trends among young people and develop strategies for intervention programs such as schema therapy to prevent and treat the problems among young people. Thus, educational institutions can guide the use of social networks among students to improve education.

#### Ethical Considerations

##### Compliance with ethical guidelines

The study approved by Ethics Committee of Semnan University of Medical Sciences (IR.SEMUMS.REC.1396.140).

##### Funding

The research was supported by Semnan University of Medical Sciences (Grant No.: 1457).

##### Authors contributions

Study design: Mehdi Kahouei, Masoumeh Alimohammadi; Acquisition of data: Fatemeh Paknazar, Ghazaleh Mosayebi; Data analysis: Fatemeh Paknazar; Interpreting the results: Mehdi Kahouei, Masoumeh Alimohammadi; Writing – review & editing, approve the final version of the manuscript: All authors.

#### Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interests.

#### Acknowledgements

We would like to thank the Clinical Research Development Unit of Kowsar and Amir-al-Momenin Educational, Research and Therapeutic Centers of Semnan University of Medical Sciences for providing facilities to this work.

## ارتباط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان

مهدی کاهویی<sup>۱</sup>، فاطمه پاک‌نظر<sup>۲</sup>، معصومه علی‌محمدی<sup>۳</sup>، غزاله مسیبی<sup>۱</sup>

۱. دانشکده پیراپزشکی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران.
۲. مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران.
۳. گروه روان‌شناسی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران.

### چکیده

تاریخ دریافت: ۲۵ تیر ۱۳۹۸

تاریخ پذیرش: ۱۲ اسفند ۱۳۹۸

تاریخ انتشار: ۱۷ تیر ۱۳۹۹

**اهداف:** طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، الگوهای هیجانی و شناختی خودآسیب‌رسانی هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل گرفته و در زندگی تکرار می‌شوند و از آنجایی که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بیشترین پیش‌بینی‌کننده برای استعداد اعتیاد می‌توانند باشند و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی هم به عنوان یک آسیب یا عارضه مطرح است، مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین طرح‌واره ناسازگار اولیه با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان انجام شد.

**مواد و روش‌ها:** این مطالعه از نوع مقطعی بوده که روی نمونه‌ای شامل ۳۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان با روش تصادفی طبقه‌ای (بر اساس سال ورود و دانشکده) انجام شد. نسخه سوم فرم کوتاه پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ و پرسش‌نامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل به عنوان ابزار استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و به وسیله آزمون کای‌دو و رگرسیون لجستیک تحلیل شدند. مقدار P کمتر از ۰/۰۵ در آزمون‌ها معنی‌دار در نظر گرفته شد.

**یافته‌ها:** ۱۸۶ نفر (۵۳٪) اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی داشتند. در ۲۱۵ نفر (۶۱٪) حداقل یک طرح‌واره ناسازگار اولیه وجود داشت. یافته‌ها بین زن بودن ( $OR=0/35, P=0/021$ )، داشتن سن بالاتر از ۲۱ سال ( $OR=0/56, P<0/001$ )، طرح‌واره هدایت شدن توسط دیگران ( $OR=0/54, P=0/01$ )، طرح‌واره استحقاق ( $OR=0/47, P=0/002$ ) و طرح‌واره انزوای اجتماعی ( $OR=2/94, P=0/006$ ) با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، رابطه معناداری را نشان دادند.

**نتیجه‌گیری:** نتایج نشان داد برخی از ویژگی‌های فردی و شکل‌گیری برخی از طرح‌واره‌ها با کاهش و افزایش شانس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی همراه است.

### کلیدواژه‌ها:

طرح‌واره ناسازگار اولیه، اعتیاد، سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، دانشجویان

### مقدمه

درصد نوجوانان و ۸۲ درصد جوانان به طور منظم از سامانه‌های شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند [۵]. مطالعه کیم و همکاران نشان داد که جست‌وجو برای پیدا کردن دوستان، حمایت اجتماعی، کسب اطلاعات و سرگرمی، بیشترین انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان در مقطع کارشناسی بوده است [۶].

اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی یک مشکل بین‌المللی است [۷]. اعتیاد یا استفاده بیمارگونه از شبکه‌های اجتماعی زمانی اتفاق می‌افتد که کاربر به طور غیرمعمول و به منظور رفع استرس، تنهایی یا افسردگی از آن‌ها استفاده کند [۸]. امروزه اینترنت یکی از نمودهای تمدن در جهان محسوب می‌شود. تعداد کاربران

با پیشرفت فناوری‌های سیار و فراوانی استفاده از گوشی‌های هوشمند، دسترسی به اینترنت بسیار راحت شده است و شبکه‌های اجتماعی از طریق گوشی‌های هوشمند به نوجوانان و جوانان معرفی شده است [۱، ۲]. شبکه‌های اجتماعی فضای ارتباطی مجازی هستند که کاربران می‌توانند با ایجاد حساب‌های کاربری فردی، با دوستان خود یا افراد حقیقی ارتباط برقرار کنند و با توجه به گرایش‌های خود با دیگران ملاقات مجازی داشته باشند [۳].

جوانان و دانشجویان بیشترین کاربران شبکه‌های اجتماعی هستند [۴]. گریفیث و کاس در مطالعه خود دریافتند که ۵۵

\* نویسنده مسئول:

معصومه علی‌محمدی

نشانی: شاهرود، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه روان‌شناسی.

تلفن: ۳۳۲۱۶۶۲ (۹۱۲) ۹۸+

پست الکترونیکی: alimohammadi.m1@gmail.com

عوارض ناشی از آن می‌تواند با اختلالات شخصیتی در ارتباط باشد. نتایج مطالعه باربرا و همکاران نشان داد که تمایل زیاد و اعتیادآور به استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین جوانانی که گرایش به خودشیفتگی داشتند بیشتر دیده شده است [۱۶].

همچنین مطالعه شایق و همکاران نشان داد که اعتیاد به اینترنت با تیپ‌های شخصیتی درون‌گرا و افرادی که رفتارهای احساسی دارند، ارتباط دارد [۱۷]. بری و لندرز نشان داده‌اند که افراد دلپذیر، با وجدان و برون‌گرا گرایش کمتری به استفاده از اینترنت دارند [۱۸]. بالوگرن و اهلان در تحقیقی دریافتند میان برون‌گرایی و خوشایندی و روان‌رنجورخویی با استفاده مفرط از اینترنت در بین کارکنان ارتباط معنی‌داری وجود دارد [۱۹].

مطالعات انجام‌شده در ایران بیشتر به اعتیاد به اینترنت که از میلیون‌ها شبکه خصوصی، عمومی، دانشگاهی، تجاری و دولتی در اندازه‌های محلی و کوچک تا جهانی و بسیار بزرگ تشکیل شده است، پرداخته‌اند و نتایج آن مطالعات، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان و ارتباط آن با طرح‌واره‌ها را به‌وضوح و اخص نشان نداده‌اند. شبکه‌های اجتماعی مجازی، نسل جدیدی از وب‌سایت‌هایی هستند که در آن‌ها صدها کاربر بر اساس گرایشات شخصی یا شغلی‌شان به صورت مجازی دور یکدیگر جمع می‌شوند و اتاق‌گفت‌وگویی را برای بحث و تبادل اطلاعات تشکیل می‌دهند و استفاده بیش از اندازه از آن‌ها می‌تواند آسیب‌های فردی و اجتماعی را به همراه داشته باشند. تنها یک مطالعه در ارتباط با نقش میانجی طرح‌واره‌ها در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان انجام شده است و هیچ مطالعه دیگری در ایران یافته‌های مطالعه مذکور را تأیید نکرده است. به عبارت دیگر، مطالعه دیگری در ایران وجود ندارد که از طریق مدل‌سازی و با نشان دادن متغیرهای تعدیل‌کننده، دانشجویان پرخطر از نظر شانس ابتلا به اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی را شناسایی کرده باشد و با اطمینان به این سؤال پژوهشی که شکل‌گیری کدام طرح‌واره، خطر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین را در بین دانشجویان افزایش می‌دهد؟ پاسخ داده باشد. بنابراین انجام مطالعه بیشتر برای بررسی تأثیر شکل‌گیری طرح‌واره‌ها در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در محیط‌های آکادمیک ضروری به نظر می‌رسد.

با توجه به خلأ پژوهشی فوق و وجود ارتباط طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و اختلالات شخصیتی از یکسو و نیز ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و اعتیاد به شبکه‌های مجازی از سوی دیگر، یک فرضیه می‌تواند این‌طور بیان شود که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی رابطه وجود دارد. به بیان دیگر طرح‌واره‌ها در بروز اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی تأثیرگذار هستند. مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور به منظور یافتن راه‌هایی برای پیشگیری مؤثرتر از این نوع اعتیاد در بین دانشجویان گروه پزشکی انجام شد.

اینترنت در سراسر جهان تا ژوئن ۲۰۱۵ حدود ۳/۳ میلیارد نفر گزارش شده است بر این اساس، ضریب نفوذ اینترنت در دنیا ۴۵ درصد جمعیت است [۹]. مطالعه که و تانگ نشان داد که ۲۹/۵ درصد دانشجویان سنگاپوری به شبکه‌های اجتماعی اعتیاد داشتند [۱۰]. مطالعه فرقانی و مهاجری نشان داد که این استفاده بیش از اندازه از شبکه‌های مجازی می‌تواند منجر به تغییر در سبک زندگی از قبیل تغییر در تعاملات و ارتباطات در بین جوانان شود [۱۱]. شیوع اعتیاد به اینترنت در ایران، ۳/۸ درصد در دانش‌آموزان دبیرستانی، ۱۰/۸ درصد در دانشجویان پزشکی و ۲۲/۸ درصد در کاربران اینترنت در جمعیت عمومی گزارش شده است.

در سایت آمار جهانی اینترنت، ضریب نفوذ اینترنت در ایران ۵۷/۲ درصد گزارش شده است [۹]. با توجه به اینکه در کشورمان بخش عظیمی از قشر جوان را دانشجویان تشکیل می‌دهند، می‌توان گفت دانشگاه رویدادی مهم و بسیار حساس در زندگی نیروهای کارآمد و فعال جوان در هر کشوری به شمار می‌رود که ورود به آن اغلب با تغییرات زیادی در روابط اجتماعی و فردی آن‌ها همراه است. با توجه به اینکه دانشجویان جهت انجام تکالیف یا مطالعه و تحقیق، ساعات بی‌شماری را به استفاده از اینترنت می‌گذرانند، استفاده ناصحیح از اینترنت و جست‌وجوهای کنجکاوانه دانشجویان به صورت بی‌هدف و بی‌برنامه نه تنها آن‌ها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌کند، بلکه به دلیل ایجاد نوعی اعتیاد به اینترنت و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت آن‌ها، می‌تواند عواقب نامطلوبی برای دانشجویان در پی داشته باشد [۱۲].

با توجه به اینکه دانشجویان شاغل به تحصیل در رشته پزشکی و رشته‌های وابسته به آن برای توسعه بهداشت و درمان جامعه تربیت می‌شوند، این مشکل در بین آن‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و عوارض آن می‌تواند برای جامعه تبعات نامطلوبی به همراه داشته باشد [۱۳].

طرح‌واره‌های ناسازگار سازه‌های روان‌شناختی مشتمل بر باورهای ما درباره خودمان، دنیا و افراد دیگر هستند که در نتیجه تعامل بین ناکامی نیازهای اساسی دوران کودکی، خلق و خوی فطری و محیط اولیه به وجود می‌آیند. طرح‌واره‌ها شامل خاطرات، احساسات بدنی، هیجانات و شناخت‌هایی می‌شوند که در کودکی شکل می‌گیرند و در طول زندگی فرد گسترش پیدا می‌کنند. این طرح‌واره‌ها اغلب در دوران کودکی نقش و عملکردی سازگارانه دارند [۱۴].

طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه مسئول مستقیم پیدایش اختلالات شخصیتی محسوب نمی‌شوند، اما می‌توانند با آن ارتباط تنگاتنگی داشته باشند و آسیب‌پذیری فرد را در زمینه این اختلالات افزایش دهند [۱۵]. اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی به عنوان یک آسیب و

## روش

این مطالعه در قالب یک پژوهش مقطعی پس از تصویب در کمیته اخلاق دانشگاه روی دانشجویان دو دانشکده پزشکی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۹۷-۱۳۹۸ انجام شد. نمونه‌گیری با روش تصادفی طبقه‌ای (بر اساس سال ورود و دانشکده) انجام شد. در مرحله اول تعداد دانشجویان هر دانشکده به تفکیک ورودی‌ها به عنوان طبقات استخراج شد. در گام دوم متناسب با حجم هر طبقه، تعداد نمونه مرتبط با آن طبقه نیز معین شد. به لیست شماره‌های دانشجویی در هر طبقه کد نسبت داده شد و سپس بر اساس جدول اعداد تصادفی و در هر طبقه بیش از ۲۰ درصد نمونه لازم، دانشجو انتخاب شد تا در صورت بی‌پاسخی شماره دانشجویی بعدی جایگزین شود. حجم نمونه بر اساس فرمول تعداد نمونه برای برآورد نسبت (فرمول شماره ۱) استخراج شد. تنها معیار خروج عدم رضایت در مشارکت بود که در این صورت شماره دانشجویی نفر جایگزین از قبل تعیین شده بود.

۱.

$$p = \frac{1}{2}, q = \frac{1}{2}, z = 1.96, d = 0.05$$

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} = \frac{1.96^2 \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}}{0.05^2} \approx 384$$

در این مطالعه علاوه بر اطلاعات جمعیت‌شناختی از دو پرسش‌نامه به عنوان ابزار گردآوری داده‌ها استفاده شد که روایی و پایایی هر دو قبلاً تأیید شده است.

پرسش‌نامه‌ی طرح‌واره یانگ (نسخه‌ی سوم فرم کوتاه): این پرسش‌نامه که توسط یانگ (۲۰۰۵) ساخته شده است، ابزاری خودگزارشی با نود گویه برای سنجش هجده طرح‌واره فرض‌شده توسط یانگ در پنج حیطه است. هریک از گویه‌ها با یک طیف لیکرت ۶ درجه‌ای (۱=در مورد من کاملاً غلط است، تا ۶=در مورد من کاملاً صحیح است) درجه‌بندی می‌شوند. به منظور سنجش طرح‌واره در بررسی بالینی از طریق پرسش‌نامه حاضر، در جلسه درمان، درمانگر در مورد آیتم‌هایی که نمره بالا (معمولاً ۵ یا ۶) به آن‌ها داده شده است، با بیمار به بحث می‌پردازد تا دقیقاً طرح‌واره‌ها مشخص شوند. یافتن دو گویه دارای بیشترین نمره برای هر طرح‌واره به این طریق، معمولاً برای تأیید اینکه آن طرح‌واره وجود دارد، کفایت می‌کند. پایایی این پرسش‌نامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۷ گزارش شده است.

ابزار نخست مورد استفاده در مطالعه، نسخه سوم فرم کوتاه پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ بود که توسط غیائی و همکاران به زبان فارسی برگردان و روان‌سنجی شده است که ضریب

آلفای کرونباخ ۰/۹۴، میزان ویژگی بین ۰/۵۷ تا ۰/۷۳، میزان حساسیت بین ۵۱/۲۰ تا ۶۴/۶۰ و میزان روایی هم‌زمان ۰/۶۴ برای عامل‌های استخراج‌شده به دست آمد. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد نقاط برش عامل‌ها به منظور تشخیص سرندی توسط پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ (نسخه سوم فرم کوتاه)، قدرت تشخیص بین دو گروه افراد بالینی و غیربالینی را دارد [۲۰]. این پرسش‌نامه شامل ۶۸ سؤال است که طرح‌واره‌های ناسازگاری را در ۵ حیطه اصلی و ۱۲ حیطه فرعی مورد بررسی قرار می‌دهد. حیطه‌های اصلی: طرح‌واره‌های انفعال و طرد شامل ۲۴ گویه و ۴ حیطه فرعی (شکست / وابستگی، انزوای اجتماعی / بازداری هیجانی، محرومیت هیجانی و نقص)، طرح‌واره‌های هدایت شدن توسط دیگران شامل ۶ گویه و یک حیطه فرعی (جلب توجه)، طرح‌واره‌های خودگردانی عملکرد مختل شامل ۱۶ گویه و ۳ حیطه فرعی (به‌هم‌ریختگی، ترک‌شدگی و آسیب‌پذیری در برابر ضرر و بیماری)، طرح‌واره‌های گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری شامل ۱۳ گویه و ۲ حیطه فرعی (خود را قربانی کردن و تنبیه / معیارهای ناعادلانه) و طرح‌واره‌های حد و مرزهای مختل شامل ۹ گویه و ۲ حیطه فرعی (استحقاق و بی‌اعتمادی). برای تکمیل این پرسش‌نامه شرکت‌کنندگان لازم است نظرات خود را در مقیاس لیکرت (از درمورد من کاملاً غلط است = ۱ تا در مورد من کاملاً صحیح است = ۶) گزارش کنند. جمع نمرات بیشتر به معنای شکل‌گیری بیشتر طرح‌واره‌ها در فرد به طور کلی است.

ابزار دوم، پرسش‌نامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل بود که توسط خواجه‌احمدی و همکاران طراحی و اعتباریابی شده است که شاخص و نسبت روایی محتوای آن به ترتیب ۰/۹۵ و ۰/۸۶ محاسبه شد. بر اساس تحلیل عامل اکتشافی تعداد گویه‌های پرسش‌نامه به ۲۳ گویه تقلیل یافت و ابعاد پرسش‌نامه در چهار عامل عملکرد فردی، مدیریت زمان، خودکنترلی و روابط اجتماعی، با توان پیش‌بینی ۵۷/۴۷۰ دست‌بندی شدند. پایایی درونی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ محاسبه شد [۲۱]. این پرسش‌نامه شامل ۲۳ گویه و ۴ حیطه دست‌بندی شده است. حیطه اول با ۹ گویه (عملکرد فردی)، حیطه دوم با ۶ گویه (مدیریت زمان)، حیطه سوم با ۴ گویه (خودکنترلی) و حیطه چهارم با ۴ گویه (روابط اجتماعی). در این پرسش‌نامه نیز نظرات در مقیاس لیکرت (از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) گزارش می‌شود. نمره نهایی با جمع نمرات منظور شده به دست آمد و کسب نمره بالاتر از ۶۸ به معنای داشتن درجات مرزی تا شدید اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بود. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و به وسیله آزمون کای‌دو و رگرسیون لجستیک تحلیل شدند. مقدار P کمتر از ۰/۰۵ در آزمون‌ها معنی‌دار در نظر گرفته شد.

## یافته‌ها

1. Young Schema Questionnaire

جدول ۱. توزیع فراوانی دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه از نظر ویژگی‌های فردی

تعداد (درصد)	گروه‌ها	ویژگی‌های فردی
۱۳۱ (۳۷/۴)	مرد	جنسیت
۲۱۹ (۶۲/۶)	زن	
۱۱۷ (۳۳/۴)	بالای ۲۱ سال	سن
۲۲۳ (۶۶/۶)	۲۱ سال و پایین‌تر	
۲۱۵ (۶۱/۴)	کارشناسی	مقطع تحصیلی
۱۳۵ (۳۸/۶)	دکترای حرفه‌ای	
۱۸۶ (۵۳/۲)	بله	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
۱۶۴ (۴۶/۸)	خیر	
۲۱۵ (۶۱/۴)	بله	شکل گیری حداقل یک طرح‌واره ناسازگاری اولیه
۱۳۵ (۳۸/۶)	خیر	

### مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

شبکه‌های اجتماعی در **جدول شماره ۳** نشان داده شده است. همچنین **جدول شماره ۳** ارتباط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه شکل گرفته و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس نتایج مدل‌های گرسیون لجستیک با و بدون تطبیق سن و جنس را نشان می‌دهد. همان‌طور که در **جدول شماره ۳** قابل ملاحظه است با عنایت به نتایج به‌دست‌آمده از مدل کاهش‌یافته نهایی، چهار ویژگی جنسیت ( $P=0/021$ ،  $OR=0/35$ )، سن افراد ۲۱ سال ( $P<0/001$ ،  $OR=0/56$ )، شکل‌گیری طرح‌واره هدایت شدن توسط دیگران / جلب توجه ( $P=0/01$ ،  $OR=0/54$ ) و شکل‌گیری طرح‌واره استحقاق ( $P=0/002$ ،  $OR=0/47$ ) با کاهش و شکل‌گیری طرح‌واره انزوای اجتماعی / بازداری هیجانی ( $P=0/006$ ،  $OR=2/94$ ) و با افزایش شانس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی همراهی دارد.

### بحث

یافته‌های این مطالعه ارتباط معنی‌داری میان جنسیت و سن با طرح‌واره و اعتیاد به اینترنت نشان داد؛ به طوری که مطرح‌کننده مشکل بیشتر در مردان و سنین پایین‌تر بوده است. نتایج مطالعه ما از نظر تفاوت در دو جنس، مخالف با مطالعه بهشتیان و همکاران است. نتایج آن‌ها مطالعه نشان داد دانشجویان دختر دانشگاه‌های دولتی بیش از پسران به اینترنت معتاد بودند [۲۲]. در این خصوص ممکن است سوگیری‌ها و ارزش‌های جنسیتی حاکم بر خانواده و جامعه، نقش داشته باشند؛ چراکه علی‌رغم تمایل روزافزون دختران در جهت اثبات کفایت و نقش جنسیتی خویش به عنوان عضو جامعه [۱۲]، پسران با محدودیت‌های کمتری در مورد ارتباط‌های اجتماعی شامل استفاده از اینترنت

از بین ۳۸۴ پرسش‌نامه توزیع شده، ۳۵۰ دانشجوی پرسش‌نامه را به‌درستی تکمیل کردند و به محقق برگرداندند (درصد بی‌پاسخی ۸/۸ درصد) که ۲۱۹ نفر (۶۲/۶ درصد) از ایشان زن بودند. میانگین ( $\pm$  انحراف معیار) سنی دانشجویان ۲۱ سال ( $\pm 2/4$ ) بود. ۲۱۵ نفر (۶۱/۴ درصد) از دانشجویان در رشته‌های مختلف پیراپزشکی و در مقطع کارشناسی درس می‌خواندند و بقیه دانشجوی پزشکی در مقطع دکترای حرفه‌ای بودند (**جدول شماره ۱**).

۱۸۶ نفر (۵۳/۲ درصد) از دانشجویان اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی داشتند. در ۲۱۵ نفر (۶۱/۴ درصد) از دانشجویان واجد حداقل یک طرح‌واره ناسازگاری اولیه شکل گرفته بود، در حالی که در ۱۳۵ نفر (۳۸/۶ درصد) از ایشان هیچ‌یک از طرح‌واره‌ها شکل نگرفته بود. میانگین نمره کلی طرح‌واره ناسازگاری اولیه برای دانشجویان ۱۸۸/۲۲ ( $\pm 41/66$ ) بود و ۴۵ نفر (۱۲/۹ درصد) از ایشان نمره‌های بیشتر از میانگین داشتند. **جدول شماره ۱** ویژگی‌های فردی دانشجویان و **جدول شماره ۲** توزیع سنی، جنسی و نمرات طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را در دانشجویان معتاد به شبکه‌های اجتماعی و سالم نشان می‌دهد. میانگین (یا میانه) نمره برای همه حیطه‌ها (به جز حیطه هدایت شدن توسط دیگران / جلب توجه) در دانشجویان دارای اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی از نظر عددی بیشتر بود؛ به طوری که این تفاوت در طرح‌واره‌های انفصال و طرد ( $P=0/004$ )، هدایت شدن توسط دیگران / جلب توجه ( $P=0/024$ ) و خودگردانی و عملکرد مختل ( $P=0/002$ ) معنی‌دار بودند (**جدول شماره ۲**).

توزیع فراوانی شکل‌گیری طرح‌واره‌ها به تفکیک هریک از حیطه‌های دوازده‌گانه در دو گروه سالم و دارای اعتیاد به

جدول ۲. توزیع سنی، جنسی و نمرات طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بین دانشجویان معتاد به شبکه‌های اجتماعی و سالم

ویژگی‌ها	تعداد و میانگین $\pm$ انحراف معیار یا میانه (دامنه میان چارکی)				آماره
	تعداد کل (۳۵۰ نفر)	کاربران سالم (۱۶۴ نفر)	کاربران معتاد (۱۸۶ نفر)	t یا $X^2$ یا z مقدار پی	
جنس (مرد و زن)	۲۱۹ و ۱۳۱	۱۳۴ و ۴۰	۹۵ و ۹۱	۰/۲۵۳	<۰/۰۰۱
سن	۲۱ (۲۰ و ۲۲)	۲۱ (۲۰ و ۲۲)	۲۰ (۲۰ و ۲۲)	۲/۳۶۶	۰/۰۱۸
نمرات طرح‌واره‌ها	۱۸۸/۲۲ $\pm$ ۴۱/۶۶	۱۸۳/۷۴ $\pm$ ۴۴/۹۳	۱۹۲/۱۷ $\pm$ ۳۸/۲۵	۱/۸۸	۰/۰۶۱
انفصال و طرد	۵۷ (۴۷ و ۶۷/۲۵)	۵۳/۵ (۴۵ و ۶۷/۷۵)	۵۹ (۴۹ و ۷۳)	۲/۹۰	۰/۰۰۴
شکست / وابستگی	۲۶ (۲۱ و ۳۲)	۲۵ (۲۰/۲۵ و ۳۰)	۲۶ (۲۱ و ۳۳)	۱/۶۳	۰/۱۰۲
انزوای اجتماعی / بازداری هیجانی	۱۴ (۱۱ و ۱۸)	۱۴ (۱۰ و ۱۷)	۱۵ (۱۱/۷۵ و ۱۸)	۱/۶۱۷	۰/۱۰۶
محرومیت هیجانی	۱۰ (۶ و ۱۴)	۸ (۴ و ۱۳)	۱۱ (۷ و ۱۴)	۲/۹۲۵	۰/۰۰۳
نقص	۶ (۴ و ۱۰)	۶ (۴ و ۹)	۷ (۵ و ۱۰)	۳/۰۶۵	۰/۰۰۲
هدایت شدن توسط دیگران / جلب توجه	۲۱ (۱۵ و ۲۵)	۲۲ (۱۷ و ۲۶)	۱۹ (۱۵ و ۲۴)	۲/۲۵۳	۰/۰۲۴
خودگردانی و عملکرد مختل	۴۲ (۳۰ و ۵۲/۲۵)	۳۶ (۲۸ و ۵۱/۷۵)	۴۴ (۳۴ و ۵۳)	۳/۰۶۵	۰/۰۰۲
بهم‌ریختگی	۱۷ (۱۲ و ۲۴)	۱۵ (۱۰/۲۵ و ۲۲/۷۵)	۱۹ (۱۴ و ۲۴)	۳/۲۶۸	۰/۰۰۱
ترک‌شدگی	۷ (۵ و ۱۱)	۷ (۴ و ۱۰)	۸/۵ (۶ و ۱۱)	۲/۷۸۴	۰/۰۰۵
آسیب‌پذیری در برابر ضرر و بیماری	۱۵ (۱۱ و ۲۰)	۱۴ (۹ و ۲۰/۷۵)	۱۵ (۱۲ و ۱۹)	۱/۴۳۳	۰/۱۵۲
گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری	۳۸/۴۶ $\pm$ ۱۱/۰۷	۳۷/۶۳ $\pm$ ۱۱/۵۴	۳۹/۲۰ $\pm$ ۱۰/۶۲	۱/۳۲۶	۰/۱۸۶
خود را قربانی کردن	۲۱ (۱۵ و ۲۷)	۱۹ (۱۴ و ۲۶/۷۵)	۲۳ (۱۷ و ۲۸)	۳/۲۳۸	۰/۰۰۱
تنبیه / معیارهای ناعادلانه	۱۷ (۱۳ و ۲۰)	۱۷ (۱۳/۲۵ و ۲۱)	۱۶ (۱۲ و ۱۹)	۲/۰۳۴	۰/۰۴۱
حد و مرزهای مختل	۲۹/۴۳ $\pm$ ۸/۲۳	۳۰/۳۰ $\pm$ ۸/۵۱	۲۸/۶۶ $\pm$ ۷/۹۲	۱/۸۵۷	۰/۰۶۴
استحقاق	۱۷ (۱۳ و ۲۱)	۱۸ (۱۴ و ۲۲)	۱۶ (۱۳ و ۲۰)	۳/۰۹۲	۰/۰۰۲
بی‌اعتمادی	۱۲ (۱۰ و ۱۵)	۱۲ (۹ و ۱۵)	۱۲ (۱۰ و ۱۵)	۰/۴۷۷	۰/۶۳۳

#### مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

بی‌اعتمادی موجب می‌شود که روابط اجتماعی خود را کم کنند [۲۳] و از طرفی هم به دلیل بازداری هیجانی و به منظور اجتناب از طرد شدن توسط دیگران، احساس شرمندگی و از دست دادن کنترل بر تکانه‌های شخصی، نسبت به اعمال احساسات و ارتباطات خودانگیخته خود به صورت افراطی بازداری کنند و از این رو به شبکه‌های اجتماعی روی آورند. نتایج مطالعات وینر و همکاران و وفایی و همکاران نشان داده است که انزوای اجتماعی به دلیل بی‌اعتمادی در ایجاد ارتباط با دیگران یک عامل مؤثر برای رخداد رفتارهای پرخطر و اعتیادآور نظیر اعتیاد به الکل و هرئوین است [۲۵، ۲۴]. در توضیح نتیجه حاصل از مطالعه حاضر نیز می‌توان گفت چون انزوای اجتماعی بیشتر در دانشجویانی به وجود می‌آید که به دریافت محبت و برقراری ارتباط با اطرافیان به شیوه ارضاکنده، بی‌اعتماد هستند، این بی‌اعتمادی موجب

از سوی خانواده و جامعه مواجه هستند؛ بنابراین زمان بیشتری برای استفاده از اینترنت دارند. همراهی سن با افزایش ارتباطات اجتماعی در محیط واقعی نیز می‌تواند دلیل قابل طرح برای بیشتر بودن مشکل در سنین پایین‌تر باشد.

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد بین انزوای اجتماعی از حوزه‌های بریدگی و طرد با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت؛ به طوری که با تطبیق اثرات سن و جنس و شکل‌گیری طرح‌واره انزوای اجتماعی / بازداری هیجانی با اثر سایر متغیرها، شانس قرار گرفتن فرد در گروه افراد معتاد نزدیک به سه‌برابر افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر انزوای اجتماعی در دانشجویانی به وجود آمده که به دریافت محبت و برقراری ارتباط با اطرافیان به شیوه ارضاکنده، بی‌اعتماد بوده و این



جدول ۳. ارتباط بین شکل‌گیری طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بر اساس مدل‌های رگرسیون لجستیک

ویژگی	تعداد (درصد)		مدل نهایی		ضریب B	آماره والد	کاربران معتاد (نفر ۱۸۶)	کاربران سالم (نفر ۱۶۴)	نسبت شانس تطبیق یافته	فاصله اطمینان ۹۵ درصد		p
	حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین						حد بالا	حد پایین	
جنسیت	زن	۱۲۴ (۷۵/۶)	۹۵ (۵۱/۱)	۱۲/۳۶	-۱/۰۵	۰/۳۵	۱	۰/۵۸	۰/۲۱	<۰/۰۰۱		
	مرد	۴۰ (۲۴/۴)	۹۱ (۴۸/۹)									
سن	بالای ۲۱ سال	۶۶ (۴۰/۲)	۵۱ (۲۷/۴)	۵/۳۷	-۰/۵۷	۰/۵۶	۱	۰/۹۱	۰/۳۵	۰/۰۲۱		
	۲۱ سال و کمتر	۹۸ (۵۸/۸)	۱۳۵ (۷۲/۶)									
	شکست / وابستگی	۱ (۰/۶)	۴ (۲/۲)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	انزوای اجتماعی / بازداری هیجانی	۲ (۱/۲)	۹ (۴/۸)	۶/۲۶	۱/۰۷	۲/۹۴	-	۶/۳۷	۱/۳۶	۰/۰۰۶		
	محرومیت هیجانی	۱۵ (۹/۱)	۳۱ (۱۶/۷)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	نقص	۸ (۴/۹)	۱۱ (۵/۹)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	جلب توجه	۳۴ (۲۰/۷)	۲۵ (۱۳/۴)	۴/۳۱	-۰/۶۱	۰/۵۴	-	۰/۸۶	۰/۳۳	۰/۰۱۰		
	بهم‌ریختگی	۹ (۵/۵)	۱۶ (۸/۶)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	ترک‌شدگی	۱۱ (۶/۷)	۱۶ (۸/۶)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	آسیب‌پذیری در برابر ضرر و بیماری	۹ (۵/۵)	۱۶ (۸/۶)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	خودقربانی	۷ (۴/۳)	۱۱ (۵/۹)	۳/۷۹	۰/۵۱	۱/۶۸	-	۳/۱۶	۰/۹۰	۰/۱۰۲		
	تنبیه / معیارهای ناعادلانه	۳۷ (۲۲/۶)	۲۸ (۱۵/۱)	-	-	-	-	-	-	-	-	
	استحقاق	۵۱ (۳۱/۱)	۳۳ (۱۷/۷)	۶/۲۴	-۰/۷۵	۰/۴۷	-	۰/۷۶	۰/۲۹	۰/۰۰۲		
	بی‌اعتمادی	۳۴ (۲۰/۷)	۲۶ (۱۹/۴)	-	-	-	-	-	-	-	-	

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

طرح‌واره جلب توجه دارند، دست‌یابی به تأیید یا توجه دیگران را سرلوحه زندگی خود قرار می‌دهند و احساس ارزشمندی آن‌ها بیشتر به واکنش دیگران بستگی دارد تا واکنش‌های خودشان [۲۸]؛ بنابراین به نظر می‌رسد این دسته از افراد از بودن در اجتماع استقبال کرده و حس اجتماعی مورد نیاز را از افراد اطراف خود به دست می‌آورند؛ بنابراین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در این افراد کاهش می‌یابد.

شکل گرفتن طرح‌واره استحقاق با تطبیق سایر اثرات، شانس قرار گرفتن فرد را در گروه معتادین تا ۵۲ درصد کاهش می‌دهد. نتایج مطالعه بهشتیان برخلاف مطالعه حاضر بود. یافته‌های آن مطالعه نشان داد با توجه به نمره میانگین طرح‌واره استحقاق در بین صد نفر از دانشجویان دختر معتاد به اینترنت، این طرح‌واره در بین دانشجویان دختر معتاد شکل گرفته بود [۲۲]. همچنین نتایج مطالعه کریمی و همکاران در ارتباط با مقایسه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بین ۱۱۵ نفر از بیماران مصرف‌کننده مواد افیونی

می‌شود که روابط اجتماعی خود را کم کنند و به شبکه‌های اجتماعی روی آورند [۲۳].

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که طرح‌واره جلب توجه بیشتر در بین کاربران سالم نقش بسته است؛ یعنی رابطه معنادار اما معکوسی بین طرح‌واره جلب توجه از حوزه هدایت شدن توسط دیگران، با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی وجود داشت. این طرح‌واره که از حوزه دیگر جهت‌مندی است، تمرکز افراطی بر تمایلات، احساسات و پاسخ‌های دیگران دارد؛ به گونه‌ای که نیازهای خود فرد نادیده گرفته می‌شود. در این راستا، نتایج مطالعه جابلونسکی و همکاران هم نشان داد که توجه‌طلبی در ایجاد افسردگی که باعث اعتیاد به الکل در افراد می‌شود، در بین معتادین به الکل تأثیر نداشته است [۲۶].

طرح‌واره‌ها به گونه‌ای متناقض و اجتناب‌ناپذیر، زندگی بزرگسالی را به شرایط ناگوار دوران کودکی می‌کشاند که در بیشتر اوقات برای بیماران زبان‌آور است [۲۷]. افرادی که

که مؤسسات آموزشی بتوانند استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین دانشجویان را در جهت بهبود آموزش هدایت کنند.

### ملاحظات اخلاقی

#### پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این مطالعه با شماره طرح (۱۴۵۷) و کد اخلاق IR.SEMUMS.REC.1397.140 انجام شده است.

#### حامی مالی

این مطالعه با حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی سمنان انجام شده است.

#### مشارکت نویسندگان

مفهوم‌سازی: مهدی کاهویی، معصومه علی‌محمدی؛ جمع‌آوری داده‌ها: فاطمه پاک‌نظر و غزاله مسیبی؛ تحلیل داده‌ها: فاطمه پاک‌نظر؛ تفسیر نتایج: مهدی کاهویی و معصومه علی‌محمدی؛ نگارش پیش‌نویس: مهدی کاهویی و معصومه علی‌محمدی؛ ویراستاری و نهایی‌سازی نوشته: همه نویسندگان.

#### تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این پژوهش تعارض منافع نداشته است.

#### تشکر و قدردانی

از کارشناس مرکز تحقیقات بالینی بیمارستان کوثر سرکار خانم مرضیه لواف و کارشناس مرکز درمانی، آموزشی و پژوهشی بیمارستان امیرالمؤمنین دانشگاه علوم پزشکی سمنان سرکار خانم مهناز جواهری که شرایط انجام این مطالعه را فراهم کردند، سپاس‌گزاریم.

و تحریک‌کننده، نشان داد که طرح‌واره استحقاق به‌مراتب در بین مصرف‌کنندگان مواد تحریک‌کننده نقش بسته بود [۲۹]. شاید علت این تفاوت یافته‌ها با نتایج مطالعه حاضر به از یکسو به خاطر تفاوت ماهیت اعتیاد در این دو مطالعه و از سوی دیگر تعداد محدود شرکت‌کنندگان در مطالعات قبلی باشد؛ چنان‌که در آن مطالعات فقط بین ۱۰۰ تا ۱۱۵ نفر از جامعه آماری در مطالعه شرکت کرده بودند. در حالی که در مطالعه حاضر ۳۵۰ نفر از دانشجویان در مطالعه شرکت کردند.

با توجه به اینکه افرادی که دارای طرح‌واره استحقاق هستند، عمدتاً برای منافع ثانویه از قبیل کسب شهرت و موفقیت و قرار گرفتن در شرایط عالی با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند [۲۵]، به نظر می‌رسد شبکه‌های اجتماعی در ابتدا چنین بستری را برایشان فراهم کنند، ولی به دلیل عدم توفیق این افراد در تداوم و برقراری روابط مستمر، دریافت این منافع ثانویه در شبکه‌های اجتماعی در بین این دسته از افراد به‌سرعت پایان یافته و آن‌ها رغبتی برای حضور در شبکه‌های اجتماعی نشان نمی‌دهند و به همین دلیل افراد با این طرح‌واره کمتر از سایر افراد دچار اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی می‌شوند.

این مطالعه محدودیت‌های متعددی داشت. ابتدا اینکه شبکه‌های اجتماعی به عنوان یک وب‌سایت کلی بدون توجه به نوع شبکه اجتماعی در نظر گرفته شده بود و اعتیاد به هر یک از شبکه‌های اجتماعی مورد بررسی قرار نگرفت. به نظر می‌رسد باید اعتیاد به انواع شبکه‌های اجتماعی و فعالیت‌های مرتبط با آن‌ها در بین دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد. این مطالعه صرفاً در یک دانشگاه انجام پذیرفت و تعمیم‌پذیری نتایج آن برای سایر دانشگاه‌ها باید با احتیاط صورت پذیرد. همچنین این مطالعه صرفاً روی دانشجویان انجام شد؛ بنابراین نمی‌توان نتایج آن را به تمامی جوانان تعمیم داد. انجام یک مطالعه جامع و گسترده منجر خواهد شد تا بتوان نتایج یافته‌های این مطالعه را به سایر دانشگاه‌ها و جوانان تعمیم داد. این تحقیق یک مطالعه مقطعی خوداظهاری بود؛ به نظر می‌رسد انجام یک مطالعه کمی و کیفی (تحلیل محتوا) بهتر بتواند تأثیر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را در بروز اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نشان دهد.

### نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه مرتبط است که این امر می‌تواند در بروز چالش‌ها و پدیده‌های موجود در بین جوانان، به‌ویژه دانشجویان نقش داشته باشد. با توجه پدیدار شدن فناوری‌های نوین در آینده، این نتایج ما را قادر می‌کند تا گرایش‌های آتی در بین جوانان را بیشتر ریشه‌یابی کنیم و راهکارهایی جهت برنامه‌های مداخلاتی نظیر طرح‌واره درمانی برای پیشگیری و درمان چنین معضلاتی در بین جوانان در نظر بگیریم؛ به طوری

## References

- [1] Subrahmanyam K, Reich SM, Waechter N, Espinoza G. Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 2008; 29(6):420-33. [DOI:10.1016/j.appdev.2008.07.003]
- [2] Farzandipur M, Rangraz Jeddi F, Azimi E. Factors affecting successful implementation of hospital information systems. *Acta Informatica Medica*. 2016; 24(1):51-5. [DOI:10.5455/aim.2016.24.51-55] [PMID] [PMCID]
- [3] Barnes SJ, Pressey AD, Scornavacca E. Mobile ubiquity: Understanding the relationship between cognitive absorption, smartphone addiction and social network services. *Computers in Human Behavior*. 2019; 90:246-58. [DOI:10.1016/j.chb.2018.09.013]
- [4] Griffiths MD, Kuss DJ, Demetrovics Z. Social networking addiction: An overview of preliminary findings. In: Rosenberg KP, Feder LC, editors. *Behavioral Addictions: Criteria, Evidence, and Treatment*. Waltham, MA: Academic Press; 2014. p. 119-141. [DOI:10.1016/B978-0-12-407724-9.00006-9] [PMID]
- [5] Kuss DJ, Griffiths MD. Online social networking and addiction—a review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2011; 8(9):3528-52. [DOI:10.3390/ijerph8093528] [PMID] [PMCID]
- [6] Kim Y, Sohn D, Choi SM. Cultural difference in motivations for using social network sites: A comparative study of American and Korean college students. *Computers in Human Behavior*. 2011; 27(1):365-72. [DOI:10.1016/j.chb.2010.08.015]
- [7] Masters K. Social networking addiction among health sciences students in Oman. *Sultan Qaboos University Medical Journal*. 2015; 15(3):e357-63. [DOI:10.18295/squmj.2015.15.03.009] [PMID] [PMCID]
- [8] Griffiths MD. Social networking addiction: Emerging themes and issues. *Journal of Addiction Research & Therapy*. 2013; 4(5):38-47. [DOI:10.4172/2155-6105.1000e118]
- [9] Doosti Irani A, Bagheri Amiri F, Khajehkazemi R, Mostafavi E. [Prevalence of Internet addiction among students and graduates of epidemiology, clinical sciences, and basic sciences in Iran: A cross-sectional study (Persian)]. *Iranian Journal of Epidemiology*. 2017; 13(1):14-21. <http://irje.tums.ac.ir/article-1-5687-en.html>
- [10] Tang CSK, Koh YYW. Online social networking addiction among college students in Singapore: Comorbidity with behavioral addiction and affective disorder. *Asian Journal of Psychiatry*. 2017; 25:175-8. [DOI:10.1016/j.ajp.2016.10.027] [PMID]
- [11] Forghani MM, Mohajeri R. [The relationship between the use of figurative communication networks and the changes in the life style of youth (Persian)]. *New Media Studies*. 2018; 4(13):259-92. [DOI:10.22054/CS.2018.24690.293]
- [12] Hajizadeh Meymandi M, Vakili Ghasemabad S, Mirmongereh A. [A survey of the relationship between socio-psychological factors and internet addiction (Case study: Girl students of Yazd University) (Persian)]. *Journal of Woman in Culture Arts*. 2017; 8(4):473-92. [DOI:10.22059/JWICA.2016.61790]
- [13] Guraya SY. The usage of social networking sites by medical students for educational purposes: A meta-analysis and systematic review. *North American Journal of Medical Sciences*. 2016; 8(7):268-78. [DOI:10.4103/1947-2714.187131] [PMID] [PMCID]
- [14] Farrell JM, Reiss N, Shaw IA. *The schema therapy clinician's guide: a complete resource for building, group, and compilation therapy for schematic mentality* [M. Hedayati, A. Samimi, Persian trans]. Tehran: Arjomand; 2017. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/4498111>
- [15] Shajari F, Sohrabi F, Jomehri F. Relationship between early maladaptive schema and internet addiction: A cross-sectional study. *Asian Journal of Pharmaceutical Research and Health Care*. 2016; 8(3):84-91. [DOI:10.18311/ajprhc/2016/4334]
- [16] La Barbera D, La Paglia F, Valsavoia R. Social network and addiction. *Studies in Health Technology and Informatics*. 2009; 144:33-6. [PMID]
- [17] Shayeh S, Azad H, Bahrami H. [On the relationship between internet addiction and personality traits in adolescents in Tehran (Persian)]. *Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2009; 11(42):149-58. [DOI:10.22038/JFMH.2009.1637]
- [18] Landers RN, Lounsbury JW. An investigation of big five and narrow personality traits in relation to internet usage. *Computers in Human Behavior*. 2006; 22(2):283-93. [DOI:10.1016/j.chb.2004.06.001]
- [19] Ahlan AR, Balogun NA. Internet usage and personality traits: finding relationship in learning institution. *Transnational Journal of Science and Technology*. 2013; 3(3):1-13. [http://www.tjournal.org/tjst\\_march\\_2013/01.pdf](http://www.tjournal.org/tjst_march_2013/01.pdf)
- [20] Tabatabaie TS, Tahan M. [The role of Internet addiction on the quality of life of nursing students of Islamic Azad University Ghaenat (Persian)]. *Journal of Zabol Medical School*. 2019; 2(2):72-8. <http://jzms.ir/index.php/JZMS/article/view/134>
- [21] Hakak SM, Kazemi Sh, Kakavand AR. [The association between childhood traumas and dissociative experiences with Internet addiction in students of International University of Imam Khomeiny (Persian)]. *Journal of Psychological Studies*. 2019; 15(1):23-40. [DOI:10.22051/PSY.2018.17767.1509]
- [22] Mamashli L, Barani F, Hojjati H, Aghazi N, Hekmatipour N. [Assessment the rate of Internet addiction and mobile phone damage in nursing students of Azad University, Ali Abad Kattoul, 2016 (Persian)]. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2019; 14(2):15-22. <http://ijnr.ir/article-1-2152-en.html>
- [23] Faghanpour Ganji M. [The mediating role of early maladaptive schemas in attachment styles and addiction to mobile social networks in students (Persian)]. *The Journal of New Advances in Behavioral Sciences*. 2018; 3(22):18-37. [http://ijndibs.com/browse.php?a\\_id=227&sid=1&slc\\_lang=fa](http://ijndibs.com/browse.php?a_id=227&sid=1&slc_lang=fa)
- [24] Ghiyasi M, Molavi H, Neshat doost HT, Salavati T. [Validation of Yang schema questionnaire (The third edition of the short form) in two groups of normal and mentally impaired people in Tehran (Persian)]. *Journal Psychological Knowledge*. 2012; 1(3):64-72. [https://psychac.scu.ac.ir/article\\_11692.html?lang=fa](https://psychac.scu.ac.ir/article_11692.html?lang=fa)
- [25] Khajeahmadi M, Pooladi Sh, Bahreini M. [Design and assessment of psychometric properties of the addiction to mobile questionnaire based on social networks (Persian)]. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*. 2017; 4(4):43-51. <http://ijpn.ir/article-1-884-en.html>
- [26] Beheshtian M. [Comparing early maladaptive schemas of healthy female students and those addicted to the Internet (Persian)]. *Women Studies*. 2013; 4(8):61-71. [http://womenstudy.ihcs.ac.ir/article\\_1072.html](http://womenstudy.ihcs.ac.ir/article_1072.html)

- [27] Malcolm M, Frost H, Cowie J. Loneliness and social isolation causal association with health-related lifestyle risk in older adults: A systematic review and meta-analysis protocol. *Systematic Reviews*. 2019; 8(1):48. [DOI:10.1186/s13643-019-0968-x] [PMID] [PMCID]
- [28] Weiner JL, Karkhanis AN, Rau A, Skelly MJ, Jones SR. SY17-2: Adolescent social isolation as a model of alcohol addiction vulnerability. *Alcohol and Alcoholism*. 2015; 50(Suppl\_1):i20. [DOI:10.1093/alcalc/agn076.71]
- [29] Wafae IS, Tarik Gh, Ahmed A, Fatima-Zahrae A, Khadija K, Khaoula M. Measurement of early maladaptive schemas in heroin addicts treated with methadone in north of Morocco. *European Journal of Investigation in Health Psychology and Education*, 2018; 8(3):185-96. <https://www.mdpi.com/2254-9625/8/3/185>